ANY III BARCELONA 12 DE DESEMBRE DE 1912 N.° 109

RENAIXEMENT

ADHERIT A LA UNIO CATALANISTA

SURT ELS DIJOUS

VOLÉM

La llengua catalana ab carácter oficial per totes nostres relacions inclús ab el Poder Central.

Corts Catalanes, per estatuir la llegislació civil y per el régim intern de la Nacionalitat Catalana y pera ser árbitres de nostra administració.

Que siguin catalans quants a Catalunya desempenyin cárrecs públics.

Fixar contribucions e impostos per contribuir als gastos generals del Estat en la proporció que correspongui a Catalunya.

Supresió de quintes o lleves y facultat de poder contribuir a la formació del exército del Estat Espanyol per medi de voluntaris ó diners.

Essent Nacionalista l'acció que al nostre poble realisa la Unió Catalanista, tenen el dret y 'l dever de cooperarhi tots els catalans moguts per les aspiracions del nacionalisme catalá, qualsevulga que siga llur pensar y sentir en materies **religioses, polítiques o socials.**

SUMARI

Reviscolament, per *J. Jaumandreu*.—Esguards, per *Maig*.—Englantines: Les dues corones, per ***.—Les habilitats de «La Veu de Catalunya».—El tractat ab Fransa, per *Fivaller*.—Qüestions económiques, per *Ramón del Estany*.—Coses del Ampurdá, per *Ramón Masifern*.—Les dugues mares, per *Tomás Torrent y Roig*.—Que devèm entendre els Catalans per Nacionalisme?, per *Jaume Arqué y Clapés*.—El Ritme, per *Manel Alcántara y Gusart*.—Mossen Antoni Navarro presenta un llibre de poesía —Catalans, admiradors de Mossen Cinto.—Música, per *B*.—Garbellant.—Noves.—Efemérides.

Reviscolament

Havíem quedat qu' els partits espanyols a Catalunya, eren una cosa desllorigada que honorava el quarto fosc de les estranyeses, quan ens adonèm sorpresos que, finit el temps de la boletada, han aparegut uns claps de tòfones, reviscolament d'aquella malura y aixequen la capa de terra com si la llum no les hagués de neular. Fins mantenen quinzenaris—periòdics—*juventudes* y ara mateix una estranya casa qu'han quedat en dirne *Centro Liberal Democrático Catalán!*

Però, es que hi torna haver d'això qu'en diuen conservadors y lliberals, a casa nostra? Les seves gestes de mangoneig polític, arreu de la Terra Catalana s'havien anulat, gracies al bon sentit patriòtic, que, si no arriva a les sublimitats d'ideal que voldriem exigirli, posseeix emprò una forta conciencia d' aborriment vers aquests grocs y vermells, que dominen el govern del Estat, ab aparatosa baralla de gat y gos per els defores, però ab el perfecte acort d'avui per tu y demà per mi, que tras-cortina tenen convingut els remaders.

Arreplegadissos d'una foresteralla irreverent, ab Catalans encegats en l' ira inconcebible, havíen heretat per arcabotaría els seus procediments de farsa política, que tant omplí la menjadora d'aquelles colles y el seu poder, aguantat prou y massa, va rodolant avui a la ignota fondalada, ab l'ídol de fang y verí y els radicalismes buits que serviren pera aixecar el tabernacle. S'ha desfet, per llei del que aprofita l'ambició d'enlairarse, sense solvencia d'ideals; com se desfarán tots els moviments que no caminin ab Catalunya y per Catalunya.

Quina temensa pot inspirar aquesta revifalla del vell sentit de colla política, enfondrat en ple descrédit y amarat d'extrangerisme?

Que gesticulin: que fassin cassinets y que acceptin tantes mercès com la reial voluntat els concedeixi, que nosaltres sabèm prou be aont poden arrivar els seus crits y el valor de tota la quincalla honorífica que puguin acaparar. Estèm segurs que tots plegats, y ab ells tota la cullivada d'indecisos que ab aparent catalanització

s'acosten als seus procediments, comensant a tenir una columna vertebral ab joc doblegadís al contacte de testes coronades y els seus servidors; estèm segurs, repetim, que no han d'arrivar a trontollar l'ànima del nostre moviment, en son nirvi fortíssim de causa redemptora.

Míraho si no, bon poble nostre, ab els teus ulls vidents! Els homes que s'aixequen en aquets conglomerats d'una política irradiada de terres endins, han parlat casi sempre en llengua d'altra nació, pero hem entés les seves paraules: el partit ha fet això y això altre, perque som els més sabis, els amics de l'obrer, els íntegres, els qui tenim el verb de la llibertat. Tot això, dirás tu, jo y tots els Catalans, es ben poca cosa en un discurs, quan la vostra gesta dintre l'engranatge governatiu, ha sigut el seguici d'una funesta farsa que ja fa segles que té 'l teló enlaire, y després, tanta llibertat, tan verb, y les nostres boques porten una mordassa dels vostres y dels altres companys enemics, que li priva del gros sacrilegi d'estimar la Patria, portantli la llibertat que'ls vostres cors generosos no li donarán mai a les bones. Catalunya no deixará pas les cadenes que li llaguen munyeques y l'ànima y tot, des de tant temps, que fa vergonya el recordarho, seguint la vostra tasca. Y la ignominia d'uns fills que'ls van enverinant el sentiment catalanesc y l'afront de les nostres costums y les nostres institucions barroerament desfiguradas, es potser una gracia que cal agrair als vostres?

Tu ho sabs prou, bon poble, que'ls partits espanyols son a Catalunya la negació d'aquestes reivindicacions que defensèm perque son el nexe de la nostra vida nacional, atropelladament ofegada. Y doncs, passarán els reviscolaments incompatibles en l'ambient pur de la nostra intranzigencia, com foc-follets que no deixen rastre; y ells, que parlin tant com vulguin de moralitat política y bones intencions, que si l'infern n'es empedrat, nosaltres en tenim les golfes plenes y la granera també a punt d'esbotzar, quan la paciencia estigui finalment agotada.

En aquests temps de veda—un petit parèntessi de propaganda—es com si les guineus haguessin sortit del cau silenciosament, furgant pel bosc de Catalunya. Sortosament, oh! tu bon poble, sents son fresseig que no arriba a sorollar la pinassa, y jo espero que, a l'hora de sentirlo, ja estarás ab l'arma al coll, que vèureles rai es ben possible llisquentes y tot, que la boira va aclarintse, y cada vegada es més proper el sol lluminós d'una aubada perdurable.

J. JAUMANDREU.

Esguards

Salve, vella Iliria! Salve, Albania! la dels fills ferèstecs e indomptables; tu qui poses en els ulls negrissims de les teves filles totes les pregoneses de tes afraus esquerpes.

Salve, Albania! que d'entre la gloriosa lluita que't conmou, has aixecat el crit de vida de la teva independencia, com un raig de llum, triomfant de la lluita tenebrosa del caos...

Si, Catalans, bons Catalans; saludèmla aquesta ressurrecció de les terres albaneses. Exèrcits montegrins y serbis acampen per l'Albania, foragitantne la tiranía turca, y en el debatre de la brega foguejanta, la vella Iliria sent tremolar en el seu cos la tebior de la sava, qu'el fret de les cadenes inclementes havía corgelat en les montanyes, y proclama el seu dret a la vida lliure en la fórmula concreta de la seva independencia nacional.

Y el fet se compleix gloriosament. La diferencia de religió esbrancava als Albanesos; pero quan ha arribat l'hora de consagrar la llibertat de la patria son tots, catolics y mahometans y cismàtics grecs, que ungeixen aquesta deslliuransa.

Feia ja centuries que la nació albanesa era ofegada sots el domini dels barbres de l'Orient; la seva llengua era postergada y retuda la seva sobirania. Pera Constantinobla, Albania era morta; allà ont ella havía sigut, hi havien, ara, quatre provincies: Scutari, Janía, Kosova y Monastir.

Pero, per damunt de les quatre provincies s'alsaven les montanyes de Crivosia y Cobilizza, y en aquestes montanyes floría perdurable, el plany elegíac de les velles cansons que cantaven els homes solcant la terra esclava y les dones adormint la fillada, ab la mirada inquieta entre les pestanyes llargues y sedoses.

Y, heusaquí com els pobles que canten planys ab la vèu forta, també's lliberen.

MAIG

... ha sigut tractada Catalunya com Filipines y Cuba. Tant de bó que perseverant ab aquesta tasca no's quedin les Castelles un dia soles ab el seu penó y el seu trono.

POMPEIUS GENER.

Cosas de España.—La cuestión Catalana.—

ENGLANTINES

LES DUES CORONES

A les Corts de Saragossa
els dos reis hi están jurant:
si Isabel porta corona
també 'n porta 'l rei Ferrán.
Al juntar els reis ses testes,
s'han besat al bell instant
les corones dels dos pobles
que's llambreguen brillejant.

—

Les corones, al besarse,
van a terra, rodolant,
y al sotrec de la caiguda
gira 'ls ulls el rei Ferrán:
fixament mira a sa esposa
temerós com un infant.
Tots els mots que al rei li neixen
ran de gola 'ls va apagant,
de sa pensa corbida
pensaments venen y van.
Capficat en ses cabories
el rei feble está pensant,
si'ls dos pobles que governen
algún jorn maleirán
an els reis que van juntarlos
la llur sang enmatzinant.

—

Al soroll que les corones
van fé al caure, rodolant,
un dels pobles qu'elles junten
va obrí 'ls ulls reviscolant.
Per trencarne les cadenes
d'allavors qu'está bregant
y sols pensa y sols somía
ferse un poble lliure y gran.

***

Les habilitats de "La Veu de Catalunya"

Prenent peu d'una inexacta informació que publica *La Veu* en sa edició d'air matí sobre 'l darrer Concell de la «Unió Catalanista» y referintse a una suposada excomunió del Dr. Martí y Juliá contra els que han intervingut com a catalanistes en la vida política, escriu insidiosament dit periòdic:

«El que 'ns ha proporcionat aquestes noticies no 'ns diu si l'excomunió arriba al ex-president de la Unió Catalanista don Josep M.ª Roca CANDIDAT DERROTAT pel districte Badalona-Granollers; a don Manuel Folguera y Durán, ex-president de la Unió Catalanista y membre actiu de dita Unió, QUE'S PRESENTÁ CANDIDAT, fou elegit y es Diputat provincial per Sabadell; etz., etz...»

Doncs bé: En Josep M.ª Roca NO HA SIGUT DEROTAT EN CAP DISTRICTE PERQUE NO S'HA PRESENTAT MAI CANDIDAT EN LLOC. Elements valiosos del Districte Badalona-Granollers li han demanat en dues distintes ocasions el seu nom pera anar a la lluita; y s'hi va negar sempre. A última hora pera treure 's la solicitut del davant va dir als comissionats lo que ell faría a les Corts si hi havía d'anar; aixís ells s'espantaren y desistiren de son intent.

En quant al nostre diputat provincial, senyor Folguera, caldrà dir tan sols que *La Veu* mateixa va publicar avans de les corresponents eleccions, una carta de dit senyor en que 's manifestava plenament DISCONFORME AB LA SEVA CANDIDATURA Y DEMANAVA A TOTS SOS AMICS DEL DISTRICTE QUE NO EL VOTESSIN. Apart d'això; tothom sab que 'l senyor Folguera se negà rodonament a intervenir en dites eleccions; que un cop finides, quan se parlava de certs maneigs pera escamotejarli l'*acta*, rebutjá tota mena de oferiments pera trevalls en sa defensa; y, que un cop proclamat l'escrutini, costà bon xic decidir al senyor Folguera a acceptar el nomenament...

Això ho sab tohom; y ho saben també els homes de *La Veu*...

Però... la llealtat no ha sigut mai una característica d'aquest diari, que no mereix el nom de *catalanista*, tal com s'havía apreciat dit honrós calificatiu en altres temps de més sana integritat patriòtica.

(Del *Diari de Sabadell*).

El tractat ab Fransa

Cal fer memoria.

Ja está firmat, si senyors, ja está firmat el famós tractat franc-espanyol. Y per aquest sol fet, *allà dalt* sembla que s'ha aconseguit una victoria bélica; grans festes, grans lluminaries, en fi, talment com quan allavors de les colonies que la «Marcha de Cadiz» per arreu de les Espanyes se sentia estrident y bullanguera...

Aquest es l'efecte que'ns ha produit a Catalunya an els nacionalistes intranzigents.

Llógic es que s'entussiasmin els politics centralistes; també ho es que's fassin ilusions aquests elements que malgrat dirse regionalistes, economistes, y tenir ínfules d'estatisme, de res, absolutament de res d'això tenen.

Empró nosaltres qu'encar que joves, tenim memoria y hem llegit y rellegit cent voltes les

victories (?), els fets grandiosos, que'ns pinten en la *Historia de España*, llibre de text de les escoles municipals de la nostra Ciutat y crec també de les poques que hi han en el reste del Estat, y quina veracitat, de grans, havèm pogut constatar, nasquentne d'aquí la intranzigencia del Nacionalisme, creièm, malgrat tots els mots de negatius, pertorbadors y altres que ab tota seguretat ens batejarán els enemics de dintre y fora de Catalunya, que l'adquisició d'aquests terrenys africans en mans dels espanyols será d'un resultat com el dels inmensos territoris qu'en segles passats l'Estat espanyol ne fou amo y senyor y tingué que abandonar ab vilipendi.

Flandes, Franc-Comtat, Méxic, Perú, Brasil, Xile, Paraguay, Plata, Filipines, Antilles, etz.

Tots aquests inmensos y fructifers dominis han estat en poder dels espanyols, y que'n queda?

La política centralista s'ha anat periòdicament succeintse ab el mateix métode, ab els mateixos homes. L'Espanya poixanta, ab dominis, emprò ab caràcter absorvent y absolutista, es encare la mateixa, malgrat en l'actualitat no posseeixi dominis. Y en la vertiginosa pendent aont fa segles s'es llensada, encare hi han individuus, colectivitats, qui creuen en el pervindre del Estat espanyol al Marroc?

La realitat s'imposa. Tot territori, que ab la forsa de les armes o ab la potencialitat econòmica se conquereixi, la intromissió de productes es la veritat de la fortitut del poble conqueridor, y ab referencia al Marroc, cal fixarse en les darreres estatístiques, que massa eloqüents son, pera abrigar cap esperansa de renovació.

De 1906 a 1910, l'exportació del Estat espanyol al Marroc fou de sis milions y mitg; Fransa fou de cent trenta set milions y pico. Anglaterra de cent trenta un; y Alemanya de vint milions y pico. Y de 1910 fins avui, malgrat haver pujat l'exportació del Estat espanyol, correlativament y ab la mateixa proporció, ha aumentat l'exportació dels altres. ¿Quines esperances doncs, pot fer concebir el domini espanyol al Marroc? Cap; y que no 'ns titllin de negatius, perqué els resultats potser encare els podríem veure.

Que 'ls d'*allà dalt* llensin les campanes al vol, se comprèn, hi veuen el *puchero;* emprò nosaltres, no sé perqué 'ns tenim d'alegrar, si solzament disgustos ne podèm rebrer.

Y això ens ho referma la mica d'experiencia que encar que joves n'hem tret.

FIVALLER.

Qüestions econòmiques

Ratificant.

Al plantejarse l'any passat al Congrés el progecte de depòsits francs y d' admissions temporals, ja vaig dir que no's fessin ilusions els que se les havíen forjades, perqué ni la nostra Barcelona podría mentres y tant els seus fills no estessin amarats d'aquell amor an ella y an a les seves íntegres necessitats, gaudir de port franc, zona neutral, ni les admissions temporals de teixits o empeses.

Y avui que s'han tornat a plantejar novament aquests progectes de llei que tant afecten a la vida econòmica de Catalunya, altra vegada veuen befada la seva bona fè, els Catalans que *allà dalt* fa dies s'hi troven pidolant per l'amor de Deu, que's presentin els dictàmens relatius als citats progectes. Y veritablement son ben bé dignes de *llástima* aquests subjectes que tant bones relacions tenen ab els d'*allá dalt*. Ells no son catalanistes, ni 'n volen serne, perqué ho troven massa exclusivista y no obstant y això cal veure que sinò com a catalanistes, al menys com a Catalans els tracten els seus amics d'allende.

Diuen que estàn molt disgustats per les paraules que 'l vell xaruc del Senat els digué quan varen anar a vèurel pera recomanarli *ab molts modos*, que's procurés promptament la discussió de dits progectes: y 'ls hi contestà, «que era inútil pensar en rés que no fossin els pressupostos y 'l tractat ab la Fransa».

Ah, santa ignocencia! No veuen, o mes clar no volen veure que an els polítics de la *meseta*, sols y únicament els preocupa lo que 'ls hi pugui donar profit propi, lucre personal, y no precisament lo que 'ls hi pugui fer minvar, en lo més mínim, la racció que de «illo témpore» estàn acostumats.

Mentres se tracti de coses que afectin an a la nostra volguda Patria, siguin interessos tan materials com morals, que no 's cansin aquests Catalans mediocres, que rés ne treuràn de profit. Notaríes, Mancomunitats, port franc, zona neutral, admissions temporals, etz., etz., tot farà el mateix camí, mentres y tant tots els Catalans presentantnos tal com som, no exigím ab fermesa tot això y molt més que de dret ens pertoca.

RAMON DEL ESTANY.

"COSES DEL AMPURDÁ"

per RAMÓN MASIFERN

L'AGLENYA

EN LA FIRA

—De que'm firas, mon amor?
—De l' que vulgas, prenda meva.
—Oh, no que si'm promets tant...
pot ser que te'n penedescas!
—Ja pots triar lo mes ric
de les *parades* que veges;
vols un anell de brillants?
—No fa per mi, som pagesa.
—T'agrada un brassalet d'or
o be un collaret de perles?
—Tampoc això fa per mi,
ja no som pas primerenca.
—Y doncs, digues lo que't plau,
que porto la bossa plena!
—Pósat la má sobre'l cor,
y escóltal si es que batega;
ningú com ell t'ha de dir
lo que mes a mi'm fa pessa.
Y si ell no t'ho diu ben clar
planta 'ls ulls a aquella tenda,
ont tanta soga y cordill
part de fora pinjoleia!..
De que'm tens de firá? ingrat!
nou mesos ha qu'ho has de sebre!

L'ESTIUET DE SANT MARTÍ

L'Estiuet de Sant Martí
n'es una hermosa quinzena
que porta l'Hivern al cor
y's vesteix de Primavera.

Tot es bonic y alegroi,
tot respira goig y festa:
lo prat mustíu rexerdeix,
y 'ls aucells canten alegres.

Al lluny, l'altiu Canigó
llueix sa nevada vesta;
y un sol de color rosat
esponja la dura gleva.

Llengües espirals de fum
s'alsen de les xameneies,
y endins la blavor del cel
a poc a poc van fonentse.

La florida dels cap-blancs
y'ls sembrats que reverdegen,
diuen que son ben aprop
els gels ingrats del Desembre.

Mireu com brilla esplendent
la rosada matinera,
perlejant l'herba dels prats
ont pasturen les ovelles!

Oh 'ls alegres aucellets
com refilen y esblateguen!
y son manyacs, molt manyacs!
quasi ab la ma's deixen pendre!..

Tot es bonic y alegroi,
tot respira goig y festa!
es la rialla del Hivern,
del fer Hivern, assot de la vellesa!

LA NIT DE SANT JOAN

I

Per la nit de Sant Joan
les noies ampurdaneses
no proben d'aclucar l'ull
fins que l'alba se desperta.
Sense poncells han deixat
totes ses clavellineres,
y 'ls pengen de tres en tres
damunt de la *capsalera*.

Dolsa nit de Sant Joan,
que n'ets de bella!

II

Quan el primer raig de llum
se'ls hi aboca a la finestra,
alsen el cap del coixí
bo y mirant la *capsalera*.
Si 'ls tres poncells s'han desclós
l'endemá serán *promeses;*
si no's baden els poncells,
s'han de quedar per *tietes*...

Dolsa nit de Sant Joan,
que n'ets de bella!

III

Una nena com un sol
tampoc s'es adormideta;
son bleix curt y fadigat
diuen que'l mal pot mes qu'ella.
Sa mare, al capsal del llit,
mira trista a sa filleta;
cada cop que'n trau els ulls...
cara avall li van dos perles.

Dolsa nit de Sant Joan,
que n'ets de bella!

IV

Ja es tota plena de llum
l'arcova de la donzella,
y un pom de clavells florits
quin bo fa en la capsalera!
Quan la neta l'ha ovirat:
—Ai mare, ja'n som promesa!—
diu, y gira 'ls ulls al cel
fent la mitja rialleta.

Dolsa nit de Sant Joan,
que n'ets de bella!

V

Tant bon punt canten les aus
totes les noies se lleven,
lo pom de clavells al pit
y cap a *missa primera*...
Ai, que totes no irán pas
avuí a *missa primera!*
Ai, que totes no irán pas,
que hi faltará la mes bella!

Dolsa nit de Sant Joan,
que te n'has tornat de negra!

NA CINTETA

Rodoneta, ben plantada,
d'ullets negres y traidors,
mes llesta que cap faluga
mes fina que cap cotó,
n'es la meva prenda hermosa
na Cinteta del meu cor.

Lo que mes me fa denteta
es aquell pas curt y airós.
y aquell va-y-ve de faldilles,
y aquell repic de talons
de la meva prenda hermosa,
na Cinteta del meu cor.

Mes, segons ha dit sa mare,
tot lo que llú no es pas or;
diu que te la llengua feta
per l'estil dels oriols...
l'estimada prenda hermosa,
na Cinteta del meu cor.

M'ha fet caure aquesta nova
totes les ales del cor;
minyona qu'es llengua-llarga
no pot fé'l marit ditxós,
ho estimada prenda hermosa!
oh Cinteta del meu cor.

L'ESPIGOLERA

Quan el camp ja es segat,
L'espigolera,
l'espigolera.
quan el camp ja es segat
l'espigolera se'n hi ha entrat.

Espiguetes va trobant,
ja'n fa una *aglenya*,
ja'n fa una *aglenya;*
espiguetes va trobant,
ja 'n fa una *aglenya* tot cantant.

La du penjadeta al bras
y va contenta,
y va contenta;
la du penjadeta al bras
y va contenta cap al mas...

* * *

De *costums* y *tradicions*,
y *celatges* y *cansons*
de tota mena,
en el camp del *Ampurdá*
jo hi he anat a espigolá
aquesta *Aglenya*.

Prenla, doncs, oh amat lector;
jo no se si fará olor
ampurdanesa;
sols si que't podré jurar
que no he anat a espigolar
fora de *terme*.

Les dugues mares

(Acabament)

LA MANSA.

No sé de que't queixes, dona, ja que no't manca res pera poguer gaudir de tots els plaers iguals que'ls demés. Estás dins gran illa espaiosa, tota voltada de mar ab grandiosos ports rublerts de gegantins vaixells que creuen sovint y solquen magestuosos per l'alta mar, portant sempre els aires renovadors dels grans paíssos civilitzats. Per tots els contorns d'aquesta gran massa que jau enjogassada mateix que inmensa boia, fitada al bell mitg de la extensa mar. Tens tota mena de vies que't duen d'una banda a l'altra; tens infinitat de grans teatres ont a més de conreuarse ton art, gaudeixes sovint la dramaturgia més excelsa del món. Tens grans cercles aont sovint pots comprobar l'agilitat del home, contra la ferocitat y forsa de la bestia fera. Tens grans poetes, qui sovint canten les tendreses dels gais amors, o be en versos èpics lloen la magnitut de la Patria. Gaudeixes de grans jardins dins de les ciutats; platejats rius, ab els quals regues les hortes quan se senten assedegades; posseeixes grans serralades d'altívoles y plàstiques montanyes, nacrades de blanca neu al hivern, y ploroses com nins ab grans llàgrimes que llisquen rostre avall, al rebre els primers raigs de sol de la radiant y gentil primavera. Tens tota mena de llocs d'esbarjo, músics eminents, qui t'alegren ab ses notes rublertes de melòdica armonía. Per tot arreu hi pasturen grandiosos remats de tota llei de bestiar, els quals pots sacrificar pera acontentar els més refinats paladars. Per tot el llarc de la costa, s'ovira una formigor de barquetes ab les quals pescadors armats de grans enginys, a sovint, t'ofereixen tota mena d'exquisits peixos. No't manca rès, estás plena de riqueses que't proporcionen tos fills; podríes esser la illa més felissa y ditxosa de tot món regnat, y sempre gemegues, restes continuament plorosa, sense cansarte mai de pidolar permisos pera totes les reformes y aventatges que més te plauen, y com si tot això no fos res, al intentar y provar de donarte hores d'esplai, ensenyes y treus tot seguit ton tremp, mostres les urpes, y crec que si no fos pel deure que tens de respectarme, te abraonaríes com una fera y me les enfonzaríes al coll pera poguer degollarme.

LA ESQUERPA.

Sí, es veritat que no'm manca rès de lo que'm dius; sàpigues que tot es ben meu, tot es obra dels meus fills, aquells fills que tu perque ets mest.essa de lo que no es teu ni't correspón, els privés de que s'ho administrin, y en cambi ho poses en mans barroeres, qu'en lloc de conservarho ho destrueixen, y quan te demanen que deixis administrarho per sos genuins, els dius que no serveixen; qu'están incapacitats; si tracten d'adquirir lo que'ls teus els han arrebatat, allavores, oh allavores! els titlles de mals fills, egoístes, avars, adustes, els tractes mateix que imbècils, y t'exaspera que ab els que d'aquest modo t'acondueixes, t'ensenyin tot lo que tinguin de ferèstecs, y no vulguin humiliarse ni adularte fente tota mena d'acataments, cosa que'l qu'está posseít de tot dret y raó, y essent víctima de constant tiranía, sols necessita que's redressi pera reivindicarse. Ab totes y aquestes ventatges qu'están posseíts y sens mancarlos rès pera fer nostra vida lo menys adolorida possible, dec dirte una sola cosa que ja fa molts anys que cerco, mateix que infadigats miners quan busquen el tresor al bell mitg de les entranyes de la terra, estic socavant per encontrar un ric y amagat present que'ns llegaren nostres avis.

LA MANSA,

Y quin present es aquest?

LA ESQUERPA.

Un llas blanc y pur de germanor, que servirá pera unir tots els cors; y una volta lligats ab forta y estreta llassada, serèm prou potents pera trencar d'un sol cop les feixugues cadenes que'ns endogalen.

TOMÁS TORRENT Y ROIG.

Que devèm entendre els Catalans per Nacionalisme?

Ab aquest sugestiu tema doná nostre estimat amic En Josep Mallofré una interessantíssima conferencia el diumenge 1.er del corrent en el bonic y espaiós local de la Lliga Catalanista de Urgell y Segarra, de Tárrega, una de les enti-

tats més antigues adherides a la Unió Catalanista, que ab lloable constancia mantè en aquelles llunyanes comarques, l'escalf de nostres sagrades doctrines.

Després d'unes molt ben escrites quartilles de presentació pel digne president de la entitat senyor Güell, comensá el conferenciant a desenrotllar son tema que fou escoltat ab religiós silenci per la concurrencia que anava seguint ab creixent interés l'acabadíssim estudi que feu del Particularisme, relacionantlo ab les arts, ciencies, filosofía, etz., etz., y acabant també pera aplicarlo a la política, demostrant ab aquest estudi la raó d'existir del Nacionalisme. Ab arguments irrefutables demostrá com la personalitat de tot poble es la resultant ademés de la herencia de sos progenitors, del medi ambient ab que viu, com son la situació topogràfica, l'aire, l'aigua, els aliments propis del terrer, etz. Y si per raó de totes aquestes circunstancies, ses costums, caràcter, manera d'esser, es diferenta d'altres pobles, es natural que sa llegislació y més encara son llenguatge, qu'es l'instrument en que's manifesta son ànima, sía també diferenta, ab una personalitat ben propia y remarcable, venint com a natural y llògica consecuencia a deduir la veritat científica de la existencia de les nacions ibèriques y d'una manera especial de la Nació Catalana. Combaté duralment al Centralisme que obrant diametralment oposat al Particularisme, ofega ab son insensat y anorreador procedir les manifestacions de vida de les Patries naturals y per lo tant de Catalunya. Acabá ab unes hermoses y eloqüentíssimes parrafades excitant a totes les classes socials sens distinció de sexes y edats pera que no's deixin invadir pel forasterisme que voldría substituir nostre llenguatge, cansons, lleis, costums, etzétera, pel de la seva terra. Ja que la Naturalesa ens ajuda a resistir, complim— acabá dient—portantnos com a bons fills ab constantancia, fè y energía, perque nostre poble torni a brillar en el cel de les nacions civilitzades com un astre ab llum propia de primera magnitut.

Una llarga y calurosa ovació coroná el final d'aquesta profitosa conferencia, segona de la serie de les organitzades en el present curs per aquesta meritíssima entitat.

Esperèm ab impaciencia el dia 15, pera delectarnos ab la que'ns donará el mestre en Nacionalisme, el Dr. Domingo Martí y Juliá.

JAUME ARQUÉ Y CLAPÉS.

EL RITME

A l'«Esbart Català de Dançaires»

Oh! qui pogués sabê 'l misteri de la cadencia del dansar;
aquest encís que vivifica ab l'aleteig del seu volar
y inonda el cos de gracia plena y torna els ulls guspirejants;
aquest alè sobtil, qu'ens porta al goig sublim de dâns les mans;
aquesta dolsa deslliuransa qu'entra en l'esprît com llum de sol
com unes ales que's despleguen ab frisament d'empendre 'l vol.

Y es qu'en la essencia de la dansa, hi bat quelcom de dots pregons;
quelcom d'aquesta maravella que aixeca el sol pels horitzons;
això qu'es forsa en la poncella per' assolî 'l florit esclat;
això qu'es vent que infla les veles del desitjar jamai calmat
y es noble febre de la lluita y ès el panteig d'un poble viu
y es el batec de les montanyes y el recital etern del riu.

Y es tot això, fós en la gracia d'un crit vibrant y d'un gest bla.

Oh! qui'l pogués sabê'l misteri de la cadencia del dansâ.

MANEL ALCÁNTARA Y GUSART.

Mossen Antoni Navarro presenta un llibre de poesía

RECITACIONS

Dissapte passat, en el local de la «Jove Catalunya», aquest inspirat poeta de montanya, feu presentalla de l'exquisidesa del nou llibre «Recitacions» que prompte s'oferirá al públic.

La concorrencia era nombrosa y selecte; tots els aimants y conreuadors de la literatura Catalana hi eren; y també un bell nombre de dames y damiseles hi acudiren, encantadorament àvides de la paraula del poeta.

El mestre en Gai Saber en Joan M.ª Guasch, obrí la sessió, ab aquests mots fervents:

«La «Jove Catalunya», té l'altíssim honor de rebre la visita de Mossèn Navarro, del poeta exquisit, del qui porta a dintre seu tota la poesía de l' alta montanya. Els seus cabells daurats son un símbol; son la bandera flamejant d'aquest castell de pedra viva, que tanca 'l sagrat tresor de les seves visions glorioses, que traspúen a l'escalf d'una forta inspiració, com traspúa un rusc de mel sota l'ardenta besada d'un sol d'agost.

Mel de Montanya! Volèu cosa mes rica per una nit d'hivern?...

Pels que vivim a ciutat, la montanya es la imatge de la forsa. Aquells arbres que mai se moren, y aquells rius que sempre canten, aquells vents que mai s'aturen y aquelles roques inmenses, tenen la sanitut, que es la font de la bellesa. Perxò nosaltres hem dit al nostre poeta: Pàrlens d'arbres y de rius, de roques y de vents. Y 'l poeta en aqueixa vetlla ciutadana, ens agafarà pel bras y ens durà lluny, molt lluny, camí de les montanyes, que es el camí miraculós que porta a la sanitut...

La seva paraula lluminosa, té tota l'armonía d'una cansó dolcíssima. Les seves «Recitacions» son les gloses adorables d'un esperit refinat. Son les palpitacions d'un'ànima pura. Ragen fresques, com ragen les fonts de pastor, y apaguen la sed, a l'home de boca mes ardenta. Son l'almoina d'un ric, tombant carinyosament a dins de la mà d'un pobre. Son caritat de la mes encesa.

N'hi han de gentils com una branca florida, n' hi han que cremen com una rosa vermella, n'hi han que s'esfumen com una tarda morada...

Y aqueixa tarda, y aquesta rosa, y aqueixa branca, ens deixarán perfumats, y, a plena nit, quan tornarem al repòs de nostra llar, si una veu carinyosa ens pregunta: D'aont vens?... nosaltres contestarèm:—Vinc de montanya!.. Y, aquest, senyors, serà 'l mellor elogi que podrèm fer al nostre poeta».

Després, Mossen Antoni Navarro comensá a desgranar l'enfilall de poesía. Y parlá de l'himne dels blats aurífics, y els ensomnis dels estanys, y el plany de les vinyes marcides, y l'encís de la neu, y de l'encant dels núvols en la tragedia de la posta y del llur discreteig al clar de lluna.

Digué un «Conte de Reis» hermosíssim y encara, obligat per els aplaudiments llegí més poesía, finalisant ab «L'herbolari», del seu llibre «Cansons perdudes»—aquell herbolari, que quan se mori «el Pireneu l'anyorará»—que fou justament ovacionat.

D'aquest llibre que's prepara, «Recitacions», la pròdiga amabilitat de Mossen Antonio Navarro, n'ha volgut oferir qualques fragments an els llegidors de RENAIXEMENT. Li repetím les mercés y anunciem pera successius números la seva publicació —A.

Catalans, admiradors de Mossen Cinto:

La Diputació de Barcelona, poc després de la mort de Mossen Jacinto Verdaguer, acordà per unanimitat, y ab un entussiasme que traduía exactament l'admiració qu'envers el poeta perdut sentía y sent el nostre poble, perpetuar el seu recort en un monument digne de sa gloria.

Els cambis qu'en els individuus d' aquesta Corporació s'han succeit d'una banda, y per altra la complexitat que ha tingut la vida ciutadana, han distret fins avui l' atenció pública d'aqueix deute tan sagrat, retardant el compliment d'aquell acort. Mes, com portarlo a cap constitueix un compromís solemne que la Diputació té ab nostre poble, avui ens dirigím a tots els admiradors del gran poeta reclamant llur colaboració.

La Diputació se sent joiosa y honrada una vegada més, juntant el nom d'en Verdaguer a la seva gestió.

Nascut Mossen Cinto en el cor de nostra Catalunya, fou un premi instituit per la Diputació 'l que li proporcionà son primer gran triomf. Entre nosaltres visqué y conquerí son mestratge de poesía, y quan, entregada l'ànima,

tota la ciutat acompanyà ses despulles a son derrer hostatge en una de les mes fondes manifestacions de dol que recorda la vida civil catalana, aquesta Diputació sentí qu'havía mort alguna cosa ben seva y que tenía ben endins del cor.

Debèm a n'en Verdaguer l'aportació de la sava popular y de les forces naturals de nostre llenguatge catalá a totes les formes literaries; devèm a n'en Verdaguer l'altesa èpica per al qual, més enllà de les fronteres, junt ab les tradicions primeres de l'humanitat, narrades en les sublimitats de l'Atlántida, han conegut els homes els primers passos de nostra vida nacional en els blocs ciclòpics del Canigó; ell ressucità en els Idilis aquella dolcesa mística que havía fugit de nostre avilit parlar en que un temps l'havía pastada el Doctor Iluminat; y sobre tot això, fou l'home qui ab l'esplendor que donà a nostre idioma, qu'es verb de la nacionalitat, atragué les mirades de tot el món literari vers nostra renaixensa.

Tan alta significació 'l fa una gloria nacional, al enaltiment de la qual tothom se farà un deber y un honor d'ajudarhi.

Aquesta Diputació confía, doncs, en que a sa fervorosa crida respondràn totes les forces y representacions del país, desde les més altes esferes als mes modestos Ajuntaments de Catalunya, desde les Corporacions y entitats mes visibles y prestigioses en la vida intelectual y econòmica fins a les mes humils societats de reduida esfera d'acció, y totes les classes socials, tots els ciutadans, sens distinció d'estaments y gerarquíes. Que a tothom ennoblirà y a tothom interessará el que en el terme mes curt que possible sía, y ab l'esclat de la major magnificencia que pogàm assolir, s'alci el monument en el que nosaltres ens relligèm a les generacions futures en el sentiment d'admiració que professèm envers qui tan bellament promogué entre nosaltres el calfred de l'emoció, cantant la Fe, la Patria y la Bellesa eterna.

Barcelonins: Contribuíu tots a enaltir la gloria del cantor de nostra estimada ciutat. Aimadors de la poesía, devots de nostra llengua, adoradors de la bellesa, enamorats de la terra, Catalans y admiradors tots del gran poeta, ajudèunos a perpetuar la memoria de Mossen Jacinto Verdaguer.

Barcelona 11 de novembre de 1912.

Joaquím Cabot.—Manel Folguera y Durán. — Gaetà Marfà. — Antoni Suñol. — Pius de Valls.—Santiago Valentí y Camp.

Música

Liceu

Després de la colecció d'obres que tant poc interés han despertat y quan era esperat ab veritable desitg, oir de nou l'art explendorós d'en Ricart Wagner, s'ens dona una *Walkyria* del tot deficient.

Com que la obra es prou coneguda y els nostres comentaris, sols poden versar sobres la interpretació obtinguda, dirèm que tots els elements que hi han intervingut, a excepció de la senyoreta Kafftal — qu' ab el seu conscient y distingit treball s'imposà de nou—estaven desconcertats en absolut, atribuintse la principal culpa sobre 'l mestre senyor Falconi, qui portá la obra ab un desconeixement absolut y ab un temps que semblava portés pressa pera acabar, motivant qu'el públic fes estentories demostracions de protesta com poques vegades s'ha vist en aquest teatre.

Les obres de Wagner, com a veritables obres d'art que son, requereixen una interpretació mes elevada per esser compreses y es un gran equivoc confiar en l'èxit de les mateixes, no comptant ab els elements necessaris corresponents.

* * *

Un'altra obra de les que de llarc temps tampoc s'havía donat en aquest teatre es el «Romeu y Julieta» de Gounod, obra que si be en general no desperta viu interés, guarda un caient intim que la fa molt agradable, especialment el segon acte qu'es tot ell una delicadesa d'inspiració.

Els protagonistes a càrrec de la senyora Brozia y el senyor Ciaroff, obtingueren una interpretació forsa acceptable y el conjunt portat pel mestre Falconi, aconseguí ferse aplaudir ab entussiasme.—B.

Articles del doctor Martí y Juliá

S'ha aplassat fins al 31 de Desembre el terme de suscripció pera la edició, en un elegant volúm, dels articles que sobre doctrina catalanista ha publicat aquest infadigable apostol del nacionalisme.

La obra constarà de 250 planes, de 16×22 cm. en paper satinat y esmerada impressió de a que cuidarán els tallers tipogràfics de «L'Avenç».

Al suscriure's deurà abonarse dugues pessetes, rebent en cambi un *tiket* representatiu del volum. La data en que podrà recullirse el llibre contra entrega d'aquest *tiket* s'avisarà oportunament.

Continuan doncs rebentse suscripcions en les nostres Redacció y Administració.

GARBELLANT

Al Tívoli han estrenat darrerament una sarsuela que 's titula «El rey se divierte».

El día de l'estrena assobre 'l títol, l'empresa hi posà un cartell dient *estreno en España*.

S'equivoca l' empresa; a Espanya, precisament, se n'han donat ja una infinitat de representacions d'aquesta obra.

≋

Lo que nosaltres trobèm millor del tractat ab Fransa son les fotografíes del moment de la firma.

«*El señor Fulano firmando el tratado*».

«*Mr. Tel firmando el tratado*».

Es interessantíssim.

Com els devía tremolar el pols als *firmantes!*

Pensar que sortiríen als periòdics, tant ben colocats, ensenyant els *gemelos* dels punys y 'ls *solitaris* del dit xic de la má esquerra!

Interessantíssim, vaja; ho repetím.

≋

A *El Liberal* de Madrit, per haver abusat una mica massa de la proverbial *hidalguía castellana,* li han imposat una penyora de 30,000 duros, que com a indemnisació haurá de pagar a la senyoreta ultratjada.

Are be, aquesta, destina l'esmentada cantitat a crear un premi anyal que s'otorgará al periodista pobre que hagi observat en els seus escrits, un més gran respecte a la moral ,y el mes petit instint de xafardería.

Ja sabèm qui guanyará el premi el próxim any.

Un redactor de *El Liberal*.

≋

Un kiosc de la nostra rambla té colocat en el seu frontis, anunciant la mercadería, un rètol que en correcte francés diu:

Journaux Etrangers

Y efectivament, entre moltes altres revistes se veuen en l' esmentat kiosc, els populars *boleros gráficos, Nuevo Mundo* y *Mundo Gráfico,* abdós de Madrit.

≋

En Benavente s'ha queixat darrerament, en una conferencia, de la poca afició que tenen els espanyols a la vida cultural; això pera ells—ha dit—es *dar la lata*.

Fa pocs dies en Sinesio Delgado, després d'explicar com una companyía de declamació castellana havía perdut a Madrit, en dos anys, 20,000 duros, fuetejava també durament la frivolitat dels públics espanyols que abandonava al *Teatro Nacional*, obligantlo a desapareixer.

Però 's cansen endebades, aquests voluntariosos senyors: ells no saben que no s'ha fet la mel... pera segons quines boques.

≋

Ha dimitit l'Ajuntament en plè!

¡No 'ns hi entussiasmèm! Es a Lisboa.

≋

A la «Sala Merced» ja tornen a preparar el *Maravilloso* PESEBRE de l'any passat.

Y diuen qu'els empresaris ja prenen el vermouth pera no fer cap mal paper en el *pinso* inaugural.

≋

Llegím:

«El ministre de la Guerra ha passat el día a Toledo, descansant de les fatigues del càrrec».

Ja feia be la vella, ja.

≋

Retallèm del nostre estimadíssim confrare badaloní *Gent Nova:*

«En Francesc Cambó y Batlle donà el passat dimecres al vespre una conferencia en la Lliga Regionalista de Barcelona.

Al acabar, uns quants joves cantaren «Els Segadors», l' himne nacional catalá, y foren trets a empentes d'aquell hostatge y entregats a la policía.

Els de la «Lliga» no foren conseqüents ab el seu actuar d'air, pero sí son conseqüents ab el actuar d'avui. Perque ara a la Lliga Regionalista no s'aplaudeix res mes que la «marxa reial» y la «marxa de Cádiz».

El «puny» s'ha desclós y s'ha blincat l'espinada. Que bon profit els fassi».

NOVES

L'avís que fins are hem publicat, relacionat ab la vida de nostra Revista, ha estat favorablement interpretat per bon nombre d'amics de Barcelona y de tot Catalunya, molts dels quals ens han encoratjat a seguir endevant prometent llur cooperació en la recerca de suscriptors nous.

Seguint múltiples recomanacions, havém fet unes targes ab resposta, que inclouèm en els exemplars destinats als nostres volguts suscriptors, en la esperansa y en la seguretat de que ells les omplirán, adressantlos an aquelles persones de les quals coneguin el sentiment Catalanista pur y a les quals, per lo tant, pot interessar RENAIXEMENT.

La Redacció y la Administració del nostre periódic, tant intimament relacionades, agrairán y remerciarán a tots els suscriptors que reberán les esmentades targes, que'ns donguin noms y adresses d'altres persones—de més a més de aquelles a les quals directament se dirigeixin ells—a qui enviar números de mostra sense que això representi una obligació contreta ab RENAIXEMENT.

Uns passos endevant, y arribarém a assolir lo que desitgém: la vida del setmanari *sols en profit del ideal de Catalanitat intranzigentissima qu'es l'únic que portará Catalunya al abastament de lo qu'es de dret qu'obtingui.*

* * *

La vetllada que pera conmemorar el III aniversari de la seva fundació, celebrá l'Esbart Catalá de Dançaires el dissapte prop passat, resultá una gran solemnitat, digna de la benemérita entitat enaltidora de les nostres típiques dances.

Obert l'acte ab breus paraules pel seu president, senyor Casalí, qui cedí la presidencia, en mitg d'aplaudiments, al representant de la venerable Unió Catalanista; el secretari senyor Blasco llegí una ben escrita memoria demostrant la magna obra realitzada per l'Esbart desde la seva fundació, obra guiada ab desinterés sols per amor a les nostres costums, lo qu'els fa caminar ab entussiasme, vers l'assoliment dels seus ideals.

Varis deixebles del Chor Infantil «Mossen Cinto» y el notable barítón senyor Carrelaga cantaren un bonic ramell de cansons y ballets populars catalans, qu'el públic rebé ab francs aplaudiments.

També feren ofrena de la seva admiració a l'obra de l'Esbart, els poetes senyors Marti y Alcántara ab dos inspirades poesies qual lectura causá agradable impresió.

Els representants de l'agrupació «La Dança» de Manresa, de l'Associaciació Nacionalista Catalana, del Club Montanyenc y el director de l'Esbart, senyor Capmany, dirigiren al auditori eloqüents y patriòtics parlaments enaltint l'obra de l'Esbart, y el representant de l'Unió Catalanista clogué ab atinades paraules, la primera part d'aquesta festa, essent com tots els anteriors, fortament ovacionat.

En la segona part, els simpàtics dansaires de l'Esbart executaren ab l'acert de costum varis ballets del seu extens repertori, finalisant ab varies sardanes que guardaren l'animació a la sala fins a primera hora de la matinada.

A l'endemà a la tarda se celebrà l'anunciada audició de Sardanes a càrrec de la coneguda cobla «La Principal Barcelonina», veientse ab tal motiu les espaioses sales de la entitat, atapaides de distingida concurrencia que puntejava ab forsa dalit les inspirades melodíes dels nostres compositors.

Rebi l'«Esbart Catalá de Dançaires» nostre mes entussiasta felicitació ab motiu d'aquest aniversari, tot desitjantli que la seva obra sigui en anys successius conmemorada, si es possible ab major solemnitat.

* * *

En l'acte d'Inaugural de Tasques, que l'Associació Nacionalista Catalana, celebrará el proper dissapte hi han sigut convidades totes les entitats d'Unió Catalanista, aixís com també el Concell Directiu prega a tots els seus socis, els llegidors de RENAIXEMENT y als catalanistes en general, que's donguin per convidats.

* * *

Son molt agradables les noves rebudes de la *tournée* artística, que la notable cobla d'en Pep Ventura de Figueras, està realisant per l'extranger.

A Paris han obtingut grans èxits, havent impressionat un sens fi de pesses per encàrrec de les importants societats constructores de gramophons d'aquella capital y han sigut moltes les personalitats del art musical que'ls han visitat pera ferse càrrec de la particularitat dels instruments empordanesos.

EFEMERIDES

7 de Desembre de 1492

Ferrán de Castella reb una punyalada a Barcelona

Sortía el rei de son palau y al baixar les escales en la plassa del Rei fou escomés per un home ab una espasa curta y ampla y li pegá en el pit. El poble volgué fer justicia inmediatament, pero fou deturat pel rei, *al qui semblá imposarlo la fesomía y posat del assessí.*

Donades les circunstancies que precediren a la coronació del rei, y les que seguiren a la mort d'en Carles de Viana, se formá una llegenda de la que no deixá de participar en Ferrán II d'Aragó y V de Castella.

Se digué y sembla fet comprobat, que'l princep de Viana morí enmatzinat per sa marastre la reina Joana Enriquez, mare de Ferrán II, a fí de que la Corona Aragonesa fos portada pel seu fill. Se digué que després de la mort del Príncep, la seva ànima corría de nit pels carrers de la ciutat de Barcelona, clamant venjansa. Finalment, el boig que ferí al rei Ferrán en la Plassa del Rei sostingué sempre que la corona li pertocava y que li havía ussurpada el fill de Joana Enriquez, y per altra part, aquest sufría ab resignació l'insult y la ferida, dient qu'eren càstics merescuts per sos pecats.

Aquest fet promogué discussions entre els castellans y Catalans de la Cort, dient aquells que Catalunya era desleal, perque un punyal traidor havía atacat el rei, a lo que contestaren els nostres que aquí els que mataven el rei eren boigs, pero allà eren els matadors gent de cabal judici, com l'assessí de don Pere.

Un poeta contemporani ha tret gran partit de aquest quadro de la Historia Catalana, terminantlo ab una escena íntima entre el rei d'Aragó y la reina de Castella, la qual al sentir que son morit sospitava haver rebut la punyalada de *son germá ofés,* li diu:

—Quí era? De quí parleu?
De quí parleu—li demana,
—D'aquell germá enmatzinat!—
respón ell, y ella astorada
—quín germá?—li diu—N'Enric?
Y el rei li respón:—En Carles.

Efectivament; si remordiments havía de sentir el rei Ferrán per la mort de son germá el Princep de Viana, algún ne degué sentir Na Isabel de Castella per la mort de son germá n'Enric IV, enmatzinat pels partidaris d'aquella reina, temerosos de que tingués temps de consolidar en el trono a la filla del desgraciat *Beltraneja.*

Imp. CATALONIA.—Montesión, 23.—Teléfon 1748

Associació Nacionalista Catalana

Cassador, 4, pral. (Plassa Sant Just)

Dissapte dia 14 de Desembre de 1912, a les deu de la vetlla

INAUGURAL DE TASQUES

DISCURS PRESIDENCIAL — Tema:

"L'Associació Nacionalista Catalana"